

Plv. directeur Kennis Ad Tabak:

Coöperatie is beleidsarena voor Directie Kennis

De nieuwe LNV-directie Kennis is sinds 1 maart een feit. Op 20 april presenteert zij zich tegelijkertijd met de start van de groene kenniscoöperatie. Even leek dat laatste nog mis te gaan, maar volgens Ad Tabak – plaatsvervangend directeur Kennis – is de kou nu uit de lucht. “De coöperatie moet een sterke gesprekspartner voor LNV worden die zijn directie moet dwingen om heldere beleidskeuzes voor het groen onderwijs te maken.”

“**H**et is onze ambitie om de inhouds- en beleidskant dichter bij elkaar te brengen zodat de kennisfunctie van LNV versterkt wordt”, legt Ad Tabak uit. Hij is pas vijf maanden in functie op de post van plaatsvervangend directeur: tot 1 maart bij DKW en daarna bij nieuwe directie Kennis, het resultaat van de fusie tussen DWK en het Expertisecentrum LNV te Ede. Desondanks is het terrein voor hem beslist niet onbekend. Tabak – al twintig jaar werkzaam bij LNV – kent het spanningsveld tussen beleid en kennis op dit departement als geen ander. “Neem de mestproblematiek bijvoorbeeld, een zeer kennisintensief beleidsterrein”, zo legt hij uit. “Ik was in mijn vorige functie betrokken bij de aansturing van het mineralenonderzoek en het gebruik van de kennis daaruit in het beleidsproces. Iedere beleidsbeslissing die je ten aanzien

van dit onderwerp neemt is in principe omstreden. Als eerste zal altijd de vraag gesteld worden of de maatregel gebaseerd is op het goede onderzoek.” De nieuwe directie Kennis met zo’n 180 medewerkers heeft die twee componenten in huis en verbindt ze tegelijkertijd. “In Ede – voorheen het Expertise Centrum LNV – werken 130 medewerkers op de kennisafdelingen die de verschillende beleidsdirecties in Den Haag ondersteunen met informatie ten behoeve van de beleidsvorming. We noemen dat ‘kennis voor beleid’. Het betreft afdelingen die inhoudelijk aansluiten bij de ‘labels’ van LNV: Platteland, Duurzame ketens, Voedselkwaliteit en Natuur. Een vijfde afdeling heet Maatschappij en methodes. Die ligt dwars over alle afdelingen heen.” ‘Beleid voor kennis’ is een Haagse aangelegenheid en omvat twee afdelingen. “Op de eerste plaats een beleidsafdeling waarin de oorspronkelijke

DWK-afdelingen voor onderzoek en onderwijs en voorlichting zijn opgenomen. Hier wordt samenhangend kennisbeleid geformuleerd zoals het vakdepartementaal beleid in relatie tot het groen onderwijs. De tweede afdeling houdt zich bezig met sturing en toezicht. “Vanuit LNV gaat immers jaarlijks zo’n 800 miljoen euro naar de kennisinstellingen.”

Warme relatie

Tot in de jaren 90 van de vorige eeuw was er bij LNV een grote Directie Landbouwonderwijs met meer dan honderd medewerkers. Toen kwam de Directie Wetenschap en Kennisoverdracht. De aandacht voor het groen onderwijs lag in handen van een afdeling die getalsmatig een stuk geringer was in omvang. Nu is er de Directie Kennis. Een cluster van 11 medewerkers houdt zich met onderwijsbeleid

FOTO: PIETER BOETZES

◀ Ad Tabak: "Een goed functioneren van de coöperatie dwingt de Directie Kennis om tot heldere beleidskeuzes te komen"

Elkaar versterken

Die ontwikkeling en de huidige omstandigheden verduidelijken volgens Tabak welke positie het groen onderwijs bij LNV heeft en wat de ambities zijn. "Minister Veerman draagt zijn onderwijs een zeer warm hart toe. Daarom kijkt hij ook ver vooruit. Wie zegt dat het groen onderwijs op middellange termijn nog onder LNV valt? Of dat er dan nog een Ministerie van LNV zal zijn? De minister heeft de stellige overtuiging dat er maar één toekomst is. Sterke integratie van het groen onderwijs in het groene kenniscomplex. Alles bij elkaar in horizontale en verticale zin. Niet aan een stelsel discussie beginnen maar concentratie op de inhoud. Het gaat daarbij om de vraag waar vind je elkaar en waar kun je met die kleinschaligheid voordeel behalen."

In die context ziet de plaatsvervangend directeur het grote belang van de Kenniscoöperatie die naar zijn stellige overtuiging op 20 april formeel van start zal gaan. "Het is gewoon noodzakelijk door de kleinschaligheid van deze sector." Volgens Tabak is de coöperatie een belangrijk voertuig om het bestuurlijk overleg tussen LNV en de instellingen te herstellen, elkaar te versterken en recht te doen aan de verschillen in dynamiek in de te onderscheiden onderwijslagen vmbo-mbo-hbo en universiteit. Vanuit de wetenschap dat LNV volgend is in het OCW-beleid heeft Tabak ook een heel concrete opvatting over de inhoud van dat bestuurlijk overleg. "Ik vind dat LNV en de instellingen gezamenlijk moeten vaststellen wat hen echt bindt. LNV moet niet pretenderen om grote invloed te kunnen uitoefenen op het algemene onderwijsbeleid. Denk bijvoorbeeld aan Koers BVE. Veel zinvoller is het om met elkaar te bekijken waar onze gemeenschappelijke agenda ligt en na te gaan hoe we elkaar via twee of drie accenten kunnen versterken in plaats van het naja-gen van wel 20 of 30 doelen zoals nu gebeurt. Op die manier voorzie ik ook dat de coöperatie voor de Directie Kennis naar binnen toe sturend kan zijn. Een goed functioneren ervan dwingt ons om tot heldere beleidskeuzes te komen en geeft ons ook meer duidelijkheid hoe om te gaan met de zogenaamde bovennormatieve middelen →

bezig. Tabak, naast plaatsvervangend directeur ook hoofd van de afdeling waar dit cluster onder valt, realiseert zich dat het onderwijsveld die ontwikkeling met de nodige bezorgdheid volgt. "Mensen krijgen het gevoel dat groen onderwijs steeds minder belangrijk is bij LNV en ik begrijp dat", aldus Tabak. Die onrust zomaar weg halen, is volgens hem niet eenvoudig. "800 miljoen euro per jaar met zo weinig ambtenaren die dat aansturen? Maar realiseer je wel dat het overgrote deel van dat bedrag voor de reguliere bekostiging is. 'Beleidsarm' geld noemen we dat in Den Haag. Daar heb je niet een paar honderd ambtenaren voor nodig." Ook de harmonisatie OCW/LNV leidt ertoe dat er minder franje bij LNV nodig is. De financiële afwikkeling verloopt nu via het Cfi en onze voormalige inspectie is geïntegreerd met die van OCW. "Kortom, LNV is 'volgend' in het algemene onderwijsbeleid van OCW en concen-

treert zich op de vakdepartementale invulling." Of je daar nu een hele directie voor nodig hebt, daar kun je volgens Tabak over twisten. Minstens zo interessant is volgens hem de vraag waarom het veld veel aandacht van LNV voor het groen onderwijs zo belangrijk vindt. De kleinschaligheid en het ons-kent-ons-gevoel speelt daarbij naar zijn mening een belangrijke rol. "Het is een kleine wereld waarin de instellingen direct toegang hebben tot de minister. Dat is natuurlijk fantastisch. Je moet je overigens wel afvragen wat de eigenstandige beleidsruimte op onderwijsgebied van deze minister is. Die 'warme' relatie tussen het departement en de scholen moet niet een transparante en zakelijke verhouding in de weg staan. Het dossier Schutte heeft laten zien dat het daar soms aan ontbroken heeft", zo constateert hij.

en samenhang tussen de budgetten te creëren.”

Stevige gesprekspartner

Dat de AOC Raad juist op dat laatste punt heel kritisch is, verbaast Ad Tabak naar zijn zeggen overigens niet. “Aoc’s voorzien het risico dat hun aandeel uit dat bovennormatieve budget – het geld dat de overheid naast de reguliere bekostiging inzet voor de innovatie van het onderwijs - kan afnemen. Dat is natuurlijk ook niet denkbeeldig. Daarom willen ze dat veilig gesteld hebben door compartimentering. Maar dat kan natuurlijk nooit het uitgangspunt van de kenniscoöperatie zijn.” De discussie die de AOC Raad daarop vervolgens aanzwengelde over een model voor de inzet van de bovennormatieve middelen in het groen onderwijs heeft inmiddels geleid tot een afspraak. Namelijk dat dit model dat o.a. door de Stichting van de Arbeid is aanbevolen, meegenomen wordt in het bij te stellen startdocument van de coöperatie. “Alle partijen gaan er nu vanuit dat we op 20 april een document hebben waarin iedereen zich kan vinden”, aldus Tabak. Het betekent naar zijn mening overigens niet dat alle bovennormatieve middelen in het groen onderwijs – volgens de laatste schattingen ruim 50 miljoen euro per jaar - door dat ‘malletje’ gehaald zullen worden. “Kijk, het is ingewikkelder dan de AOC raad voorstelt”, vervolgt Tabak. “Ik begrijp dat het Ministerie van OCW dit model gaat overnemen voor de toewijzing van middelen aan de scholen voor innovatie. Ik ga er echter vanuit dat bij LNV het bovennormatieve deel procentueel hoger uitkomt dan dat bij OCW. Dat komt omdat LNV uit de eigen begroting ook nog geld bijpast. Je kunt dus spreken van OCW-achtig bovennormatief en extra groen-bovennormatief geld. Wat onder dat laatste valt, moeten we goed uitzoeken. Ik denk bijvoorbeeld dat het budget voor praktijkleren daar ook toe behoort. De vraag is vervolgens of je van dat ‘groene’ deel mag verwachten dat het op dezelfde manier opgedeeld wordt als de overige middelen of dat het door LNV wordt ingezet om zijn ambities als kenniscirculatie en samenwerking met het groene bedrijfsleven te realiseren? In dat verband zie ik de coöperatie dus niet als een verdeelmechanisme voor geld maar als een beleidsarena waar de innovatieagenda wordt gemaakt en een groeiend budget beschikbaar komt.”

Pieter Boetzkes